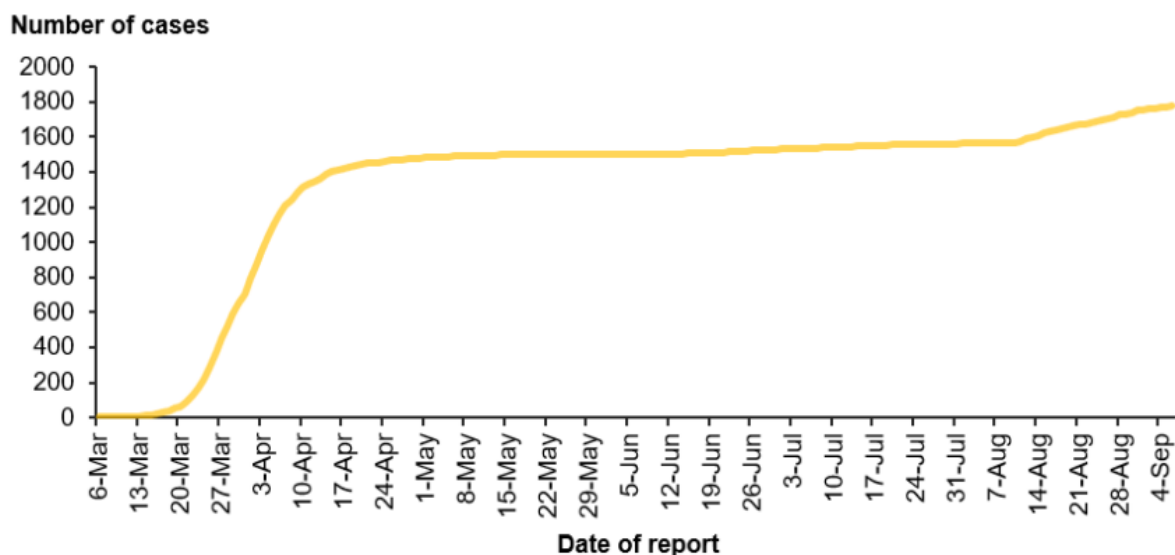

Új-Zéland

Utolsó frissítés dátuma: 2020.09.07.

Fertőzöttség állapota

Fertőzések száma:

Total confirmed and probable cases over time, as at 9.00 am, 7 September 2020

Forrás: Egészségügyi minisztérium, Új-Zéland

(<https://www.health.govt.nz/our-work/diseases-and-conditions/covid-19-novel-coronavirus/covid-19-current-situation/covid-19-current-cases>)

Pandémia állapota:

Az 5,0 millió lakosú Új-Zélandon 2020. március közepe és április közepe közé esett a fertőzések felfutásának időszaka, de a kormány korán meghozott és nemzetközi összehasonlításban meglehetősen drasztikus intézkedéseinek köszönhetően sikerült megelőzni a komoly járványt. Május elejére felszámolták a vírus terjedését, több mint három hónapon át csak a külföldről visszatérő, kötelező karanténba kerülő lakosok között fordult elő néhány új eset, de augusztus 11-én Aucklandben újra megjelent a járvány. Szeptember 7-én 118 fertőzött személyt tartottak nyilván. A járvány első megjelenésétől szeptember 7-ig 1776 fő volt az összes regisztrált fertőzött száma, amelybe az új-zélandi hatóságok beleszámolják a valószínűsíthető, de meg nem erősített eseteket is. Szeptember 7-ei hivatalos adatok:

- eddig összesen regisztrált esetek száma: 1776
(ebből 1425 megerősített, 351 valószínűsíthető)
- gyógyult: 1634
- elhunyt: 24
- aktuális betegek száma (kórházi ápolásra szorul 4 fő): 118

Korlátozások és azok (tervezett) feloldási üteme

Lakossági korlátozások

2020. március 26-tól több mint egy hónapon át az ország a négy fokozatú koronavírus riasztási rendszer legmagasabb fokozatában volt. Ebben az időszakban lényegében csak a szűken értelmezett nélkülözhetetlen szolgáltatások végzői mozoghattak viszonylag – a munkavégzéshez kapcsolódó mértékig – szabadon. A korlátozásokat április 28-tól több lépésben oldották fel. A június 9-től érvényes első fokozatú készülségi szinten az élet gyakorlatilag a megszokott keretek közt zajlott augusztus 12-ig, amikor az aucklandi új esetek miatt ismét korlátozásokat vezettek be. Aucklandet részlegesen lezárták és karantén alá helyezték, a városban augusztus 31-ig 3. szintű riasztási fokozat lépett életbe, ismét jelentősen korlátozva a társadalmi érintkezést. Az ország többi részén augusztus 12-től, Aucklandben pedig augusztus 31-től a 2. fokozatú készülségi szint érvényes, ez enyhébb távolságtartási kötelezettséget és gyülekezési korlátozásokat ír elő. Kötelező a maszkviselés repülőgépeken és tömegközlekedési járműveken. Ez a helyzet legalább szeptember 16-ig érvényben marad, a kormány szeptember közepén dönt a készülségi szint további alakításáról.

Március 19. óta az országba csak új-zélandi állampolgárok és állandó tartózkodási engedéllyel rendelkező személyek léphetnek be, illetve néhány koronavírus-mentes csendes-óceáni sziget-állam polgárai. Ezen egyelőre nem terveznek változtatni, bár arról egyeztetések folytak Ausztráliával, hogy belátható időn belül újraindulhasson a két ország közti utasforgalom. Erre azonban addig nincs esély, amíg Új-Zélandon új fertőzések vannak, illetve az ausztrál járványügyi helyzet nem javul jelentősen.

Gazdasági korlátozások

Március 26. és április 27. között a négyes riasztási fokozatban a nélkülözhetetlen szolgáltatások – valóban nagyon korlátozott – körén kívül minden más munkahely bezárt, csak otthonról távmunka keretében lehetett a tevékenységeket folytatni. A június 9-től augusztus 12-ig érvényes egyes fokozatban minden gazdasági egység működhett, közösségi távolságtartási megkötések nélkül. Augusztus 12-30. között Aucklandben a 3. riasztási fokozatban az alapvető szolgáltatásokat ellátó üzletek – pl. gyógyszertárak, élelmiszerüzletek, bankok – tarthattak nyitva, minden más kereskedelmi tevékenység csak kontakt nélküli módon, elektronikus fizetéssel és házhoz szállítással vagy a vásárló számára kikészített áru elkülönített felvétele révén folyhatott. Szeptember elején az ország teljes területén 2. riasztási fokozat érvényes, Aucklandben azonban ehhez néhány további szigorítás társul. Minden gazdasági egység működhethet, de tekintettel kell lenni a közösségi távolságtartás alapvető szabályaira. Az üzleteknek országszerte gondoskodniuk kell a vásárlók adatainak felvételéről annak érdekében, hogy egy esetleges fertőzés esetén nyomon lehessen követni a potenciálisan fertőzött személyek mozgását (alapvetően az NZ COVID Tracer QR code applikáció használatával). Ahol csak megoldható, javasolt az otthonról végzett távmunka.

Áruforgalmi, kereskedelmi korlátozások

Áruforgalmi korlátozás nincs és nem is volt a járvány apropóján, Új-Zéland elkötelezett a szabad kereskedelem mellett. Április 15-én egy Szingapúrral közösen kiadott deklarációban bejelentették, hogy nem alkalmazzák a kereskedelmet bármilyen módon akadályozó

intézkedést – vám jellegű terhet, adminisztratív korlátot – számos gyógyszeripari termék, klinikai és orvosi műszerek, illetve anyagok, fertőtlenítőszer, egyéni védőeszközök széles körében.

Logisztika és szállítványozás állapota

Közúti, vasúti, légi és tengeri szállítványozás

Nagyon jelentősen, akár a korábbi szint kétszeresére is megemelkedtek a szállítási költségek Új-Zélandra. Ennek egyik oka, hogy a menetrend szerinti nemzetközi repülőjáratok szinte teljes szünetelése miatt utasszállító gépeken nagyon korlátozott a kapacitás légi teherszállításra, ezzel összefüggésben a teherszállító gépek egyébként is magasabb költsége szintén tovább emelkedett. A tengeri szállításban kapacitási gond nincs, de a COVID miatt globális szinten – és különösen az Európa–Ázsia vonalon – megnövekedett üresjáratok költsége beépül a díjakba. Szállítványozó cégek szerint érdemes számításba venni a légi/tengeri vegyes szállítást, valamely ázsiai logisztikai csomópontig levegőben, onnan pedig hajón. A légitársaságok előrejelzései szerint a légi teherszállítás akár 2021 közepéig vagy végéig sem fog visszatérni a COVID előtti állapotba.

Az új-zélandi kormány május elején 330 millió NZD támogatással programot indított a légiszállítási kapacitás javítására. Elsődleges cél az új-zélandi export – azon belül is kiemelten a tengeri termékek kivitelének – fenntartása, illetve a létfontosságú import termékek, különösen az egészségügy szükségleteinek biztosítása. Több légitársasággal megállapodtak, hogy plusz teherszállító járatokat állítanak be, de a fuvar költségek így is jóval a COVID előtti szinten vannak. A bevont légitársaságok: Emirates (Dubai a Magyarországhoz legközelebbi célállomás), China Airlines, China Southern, Qantas, Air New Zealand, Freightways Express, Tasman Cargo. Bővebb információ a következő honlapokon:

- <https://www.transport.govt.nz/air/government-support-for-the-aviation-sector/iafc-questions-and-answers/>
- <https://covid19.nzte.govt.nz/page/air-freight-option-for-immediate-export>

Nagyobb árulogisztikai központok helyzete

Március 26. és április 27. között a négyes riasztási fokozatban a kikötőkben, repülőtereken és logisztikai bázisokon az alapvető szükségleteket kielégítő árukon kívül gyakorlatilag minden más áru forgalma szünetelt. Április 28-tól az alacsonyabb riasztási fokozatba lépve az említett teherforgalmi csomópontok ismét a szokásos módon, zavartalanul működnek.

Gazdasági kilátások

Várható GDP csökkenés:

Új-Zéland gazdasági teljesítménye az első becslés szerint 4,6%-kal esett vissza a június 30-án zárult 2019/20-as költségvetési évben. A 2018/19-es évben a GDP még 2,8%-kal bővült, a 2019/20-as költségvetési év kezdetén pedig 3% körüli növekedéssel terveztek. A COVID következtében azonban 2020. I. negyedévben a megelőző negyedévhez képest 1,6%-kal csökkent a GDP, a II. negyedévre pedig – ami előreláthatólag a krízis legmélyebb szakasza – a legtöbb elemző 15-20% közötti visszaeséssel számol. Az ANZ Bank vezető közgazdásza

szerint a 2020-as naptári évben akár 5-7%-kal is csökkenhet a gazdasági teljesítmény. A júliustól indult 2020/21-es költségvetési évben a kormány jelenleg 1%-os GDP csökkenéssel számol (frissített előrejelzés szeptember közepén esedékes), és csak 2021. III. negyedévére várják, hogy a 12 havi időszakra számolt gazdasági teljesítmény újra pozitívrá fordul.

Gazdasági mutatók és folyamatok:

A járvány első hónapjaiban még arra számítottak, hogy az addig 4% körül mozgó munkanélküliség 2020. II. negyedévében megduplázódik, a tetőzést pedig 9,8%-kal 2020. szeptemberre becsülték. Ugyanakkor a hivatalos munkanélküliség 2020. II. negyedévben is 4,0% volt, viszont az alulfoglalkoztatottság mutatója a COVID előtti 10%-ról 12%-ra nőtt. A vártnál sokkal kedvezőbb tényadatokban egyértelműen nagy szerepe van a munkahelymegtartó támogatásnak, amelyet közel félmillió munkavállaló után vettek igénybe, valamint annak a ténynek, hogy a munkanélküliek egy része a járványügyi korlátozások, illetve egyes ágazatok kilátástalan munkaerőpiaci helyzete miatt egyelőre nem is jelentkezett aktív munkakeresőként. A foglalkoztatás szintjének helyreállítását elhúzódó folyamatként jósolják, különösen, ha a bértámogatást szeptember közepétől kivezetik. A kormány legutóbbi, májusban közzétett előrejelzése 2021. II. negyedévben 7,6%-os, egy évvel később 5,7%-os munkanélküliséggel számol. Frissebb elemzésében az ANZ Bank 2020 vége felé 10% körüli tényleges munkanélküliségre számít, a Közgazdasági Kutatóintézet pedig három évre elhúzódó 7% körüli munkanélküliséget sem tart kizártnak, és 2020 második felében 240 ezer munkahely megszűnését prognosztizálja.

A lakossági fogyasztás visszaesése egyértelmű. A fogyasztói bizalmi index áprilisban jelentősen esett, és bár a júniusi adatok valamelyes javulást mutatnak, több jelentős elemző által publikált index továbbra is jóval az átlag alatt mozog. A Kincstár által is hivatkozott fogyasztói bizalmi index augusztusban még mindig csak a hosszú távú átlagértékének 83%-a körül volt, ez a 2009-es globális pénzügyi válság idején mért szintnek felel meg. A háztartások nagyobb része várhatóan még sokáig óvatos lesz a fogyasztással, nagyobb értékű beszerzéseiket visszafogva.

Az ipari szektorban gyorsabb a javulás: a fő ipari szövetség által rendszeresen mért ipari teljesítményindex (*Performance of Manufacturing Index, PMI*) áprilisban 26,1 pontra esett, 10,0 ponttal a 2008 novemberében mért addigi legalacsonyabb érték alá, június–júliusban azonban 55-60 pont körüli szinttel ismét a bővülést mutató tartományba lépett (az index 50 fölötti értéke az ipari termelés bővülését, 50 alatti érték csökkenést jelez). Ugyanakkor a járvány augusztusi újbóli megjelenése várhatóan ismét visszaveti az üzleti bizalmat. Erre utal, hogy a júliusi 32%-ról augusztusban 42%-ra ugrott azon vállalatok aránya, amelyek a gazdasági helyzet romlására számítanak az elöttük álló egy évben. A beruházások, azon belül is különösen az építőipar által generált kereslet jelenthet leginkább stabil kiugrási pontot, köszönhetően a gazdaságélénkítő intézkedéseknek és a kormány szociális lakásépítési programjának.

A nemzeti valutára különösebb tartós hatást nem fejtett ki a járvány által okozott belső és külső gazdasági helyzet.

Kiemelt ágazatok helyzete

Mint a világon szinte mindenütt, a koronavírus járvány legnagyobb kárvallottja Új-Zélandon is a **turisztikai ágazat**, amely 2018/19-ben közvetlenül 5,8%-kal, évi 16,2 Mrd NZD-vel járult hozzá a GDP-hez, áttételesen pedig további 7% körüli GDP hatása van. A turisztikai ágazat közvetlenül 230 ezer főt, a munkaerő 8,4%-át foglalkoztatja, közvetve pedig közel 400 ezer embert érint, és az export legjelentősebb összetevője, mintegy 21%-os részt adva a teljes áru- és szolgáltatásexportban. A turizmus bevételének 42%-át adják a külföldi utazók, ez a COVID következtében átmenetileg teljesen leállt, és egyelőre nem látható, mikor indulhat újra. Az ágazat leginkább abban reménykedhet, hogy Ausztráliával sikerül megállapodni egy közös „COVID buborék” kialakításában, amivel legalább az ausztrál turisták előtt ismét megnyílna a beutazás lehetősége. Ausztrália adja az összes külföldi látogató kb. 40%-át, ezzel – a kormányzati támogatások mellett – az ágazat már feltehetőleg talpon tudna maradni. Várhatóan azonban ez a korlátozott nyitás is csak 2020 vége felé lehet reális, feltéve, hogy Ausztráliában jelentősen javul a járványügyi helyzet, és Új-Zélandon is megszűnik a fertőzés.

Másik kiemelkedő jelentőségű ágazat a **mezőgazdaság**, amely 4,5%-kal, kb. 12,5 Mrd NZD-vel járul hozzá a GDP-hez. A mezőgazdasági és élelmiszeripari termelést különösebben nem rázta meg a koronavírus járvány gazdasági hatása, kérdés azonban, hogy a legfontosabb export piacokon – így különösen Kínában, Nagy-Britanniában, Ausztráliában – miként alakul a kereslet, illetve milyen gyorsan állnak vissza a COVID hatásaként megugrott szállítási költségek egy elfogadható szintre.

Magyar szempontból kedvezőtlen, hogy exportunk 53%-a **személygépjármű**, további 6%-a pedig gépkocsi-alkatrész, elsősorban könnyűfém felni. A személygépkocsi eladások drasztikusan visszaestek a gazdasági helyzet rosszabbodásával. Az egy évvel korábbihoz képest az összes árukategórián belül a gépkocsik importjában volt a legnagyobb, csaknem 61%-os visszaesés 2020. májusban. Az autók importja júniusban is alacsony szinten állt, de kedvező jel, hogy az eladások száma ismét növekedésnek indult. A lakossági vásárlási kedv és képesség azonban a fogyasztói bizalmi mutatók és GDP előrejelzések alapján még jó ideig alacsonyabb maradhat a járvány előtti szintnél.

Gazdasági válságkezelő intézkedések

Fiskális intézkedések

Március közepétől kezdődően a kormány több lépésben összesen 22,1 Mrd NZD (kb. 4320 Mrd HUF), azaz a GDP 7,1%-ának megfelelő gazdasági mentőcsomagot jelentett be. A munkahelyek megmentése érdekében jövedelemkiegészítő támogatást vezettek be 9,3 Mrd NZD-re becsült forrásigénnyel. Ezt a megtartott álláshelyek után igényelhetik azok a vállalkozások, amelyek bevétele a megelőző év azonos időszakához képest legalább 30%-kal csökkent a járvány következtében. Az igényelhető támogatás a heti legalább 20 órában foglalkoztatott munkavállalók után heti bruttó 585,8 NZD, ennél rövidebb heti munkaidő esetén pedig 350,0 NZD. A támogatást a munkáltató köteles a munkavállalónak továbbadni. Az eredetileg három hónapra szánt támogatási rendszer két alkalommal meghosszabbítva végül is szeptember 10-ig él, ugyanakkor a jogosult vállalati kört június 10-től kezdődően leszűkítették azokra, amelyek legalább 40%-os bevételkiesést szenvedtek el. A meghosszabbítás kb. 4 Mrd NZD-vel növelhette az eredetileg becsült forrásigényt.

További fontosabb fiskális intézkedések: 2,8 Mrd NZD támogatás a legszegényebb társadalmi rétegeknek; 1,6 Mrd NZD nagyságú átképzési csomag; 0,6 Mrd NZD támogatás a légitforgalmi ágazat szereplőinek; kedvezményes kölcsön maximum 50 teljes munkaidős alkalmazottat foglalkoztató kis- és középvállalatok számára (maximum 10000 NZD + 1800 NZD/fő alkalmazott).

A közvetlen készpénztámogatások mellett az adózási és amortizációs szabályok megváltoztatásával a kormány átmenetileg mintegy 2,8 Mrd NZD-vel javította a vállalkozások likviditását, illetve állami hitelgaranciát hirdetett kisvállalkozások és jelzáloghiteles magán-személyek számára. Május 15-től hatályos az üzleti tartozások befagyasztásáról szóló törvénymódosítás, amely a COVID miatt fizetésképtelen helyzetbe került vállalkozásoknak 7 hónapos moratóriumot ad a törlesztés alól.

Május közepén a pénzügyminiszter bejelentette, hogy a július 1-től induló 2020/21-es költségvetési év büdzséjének részeként létrehoznak egy négy évre szóló, 50 Mrd NZD (kb. 9775 Mrd HUF) nagyságú, azaz a GDP 16,3%-ának megfelelő COVID-19 Reagálási és Újjáépítési Alapot (*COVID-19 Response and Recovery Fund*). Ez a forrás – ami nem kiadási célszám, hanem elsősorban a szükséges reagálás feltételét megteremtő keret – a további gazdaságélénkítő, munkahelymegtartó és munkahelyteremtő intézkedéseket fogja finanszírozni, beleértve pl. komolyabb infrastrukturális beruházásokat is. Augusztus végéig mintegy 36 Mrd NZD keret felhasználásáról közöltek bővebb információt, mely szerint ezt az összeget a munkahelymegtartó támogatási rendszer 2020. II. félévi folytatására, infrastrukturális beruházásokra, átképzésre, a nemzeti légitársaság támogatására, illetve kisebb összegekkel az egyes gazdasági ágazatok támogatására fordítják.

Monetáris intézkedések

2020. március 16-án a jegybank (*Reserve Bank of New Zealand, RBNZ*) 1,00%-ról 0,25%-ra csökkentette az alapkamatot és jelezte elkötelezettségét, hogy ezt a szintet legalább egy éven keresztül tartja. Március második felében az RBNZ számos intézkedést jelentett be a kereskedelmi bankok likviditásának növelése érdekében (pl. deviza- és repóügyletek, tőke-megfelelőségi szabályok átmeneti enyhítése), illetve 30 Mrd USD értékben legalább hat hónapig érvényes devizacsere ügyletről állapodott meg az USA jegybankjával. Március 22-én az RBNZ bejelentette, hogy történetében először a mennyiségi enyhítés eszközéhez nyúl, és max. 30 Mrd NZD értékben, azaz nagyjából a GDP 10%-áig állampapír-vásárlásba kezd. A limitet közben két lépésben 100 Mrd NZD-re emelték – bár az augusztus közepéig felvásált állampapírok értéke még csak 24 Mrd NZD körül járt –, bővítették a felvásárolható állampapírok körét, illetve egy évvel 2022. júniusig kitolták az intézkedés időtávját. A jegybank egyúttal jelezte, hogy ha szükséges, akár további keretet is biztosít államkötvények vásárlására, illetve nem tartja kizártnak az alapkamat negatív tartományba történő csökkentését.

Exportpiaci lehetőségek magyar cégek számára

Egyelőre nem látható kézzelfogható jele, hogy Új-Zéland importjára – a relációs viszonyok tekintetében – jelentősebb tartós hatása volna a koronavírus helyzet miatti globális kereskedelmi turbulenciának. Elemzői és esetenként akár politikai szinten is hallhatók ugyan olyan hangok, hogy kívánatos lenne a kínai piactól export és import tekintetében egyaránt fennálló

függést csökkenteni, de az üzleti racionalitás nem erre mutat. Ráadásul eddig a COVID járvány tapasztalata is azt mutatja, hogy rövid átmeneti megtorpanás után az új-zélandi importőrök viszonylag gyorsan és nagyobb problémák nélkül újra képesek Kínából beszerezni a fogyasztási cikkeket, gépeket, eszközöket és egyéb feldolgozóipari termékeket, melyek az ország importjának jelentős hányadát adják. Nem igazán lehet ezért kimondottan a COVID járvány okán megnövekedett érdeklődést tapasztalni más beszerzési források iránt.

A globális járvány első hónapjaiban ugyan Új-Zélandon is megugrott az igény egyes termékek iránt, de – különösen az egészségügyi és vegyipari területen – az engedélyezési eljárások miatt nagyon nehéz ennyire gyorsan jelentkező és csak rövid ideig felfutó keresletet olyan gyártóknak kihasználni, akik eddig nem voltak jelen az országban. Augusztus végén kimondottan a járványügyi helyzethez kapcsolódóan leginkább egyszerű, egyszer használatos, vagy mosható **szájmaszkok** iránt mutatkozik jelentős kereslet.

Fentiek mellett is elképzelhető azonban, hogy pl. egyes kiemelt fontosságú **gyógyszer-készítmények, gyógyszeripari alapanyagok** tekintetében hosszabb távon az import források nagyobb diverzifikációjára fognak törekedni. Az **egészségügyi informatika (eHealth)** egyértelműen új lökést kapott a COVID járvány tapasztalatai alapján, ha vannak nemzetközi viszonylatban kiemelkedően jó és versenyképes magyar megoldások, ezeket érdemes lehet a közeljövőben bemutatni.

A járvány miatt Új-Zélandon is megugrott a virtuális üzleti programok, tájékoztatók, webinárok népszerűsége és száma. Tekintettel az ország egyébként is jelentős földrajzi elszigeteltségére, ezek a fórumok várhatóan tovább élnek majd, bár nyilván enyhül az első hónapok hulláma. Internetes üzleti találkozók szervezésére leginkább az IKT szektorban lehet fogékonyság, valamint egyéb technológia-igényes ágazatokban, pl. precíziós mezőgazdaság, high-tech iparágak. A reláció iránt érdeklődő magyar vállalatoknak érdemes lehet ellenőrizni, hogy a jelentősebb kiállítások, vásárok, szakmai konferenciák szervezői nem kínálnak-e virtuális programokat. Különösen aktív az IKT és high-tech vállalati kör, számos virtuális eseménybe be lehet kapcsolódni, a kínálatról jó áttekintést adnak a következő honlapok:

- <https://nztech.org.nz/events/>
- <https://digitalidentity.nz/event/>

Elérhető nemzetközi tenderek

Kormányzati közbeszerzési portál: <https://www.gets.govt.nz/>. A közbeszerzési tenderek nagy része külföldi bejegyzésű vállalatok számára is elérhető, de egyértelműen kedvezőbb helyzetet jelent, ha a pályázó cég vagy konzorcium rendelkezik Új-Zélandon bejegyzett vállalattal.